

Handläggare
Elisabet Wannberg
Telefon: 08-508 315 61**Till**
Kulturnämndens kulturmiljöutskott

Remissvar samråd om förslag till detaljplan för Murmästaren 3 i stadsdelen Kungsholmen, S-Dp 2014-12718

Förslag till beslut

att
tillstyrka ändrad användning under förutsättning att inga nya
entréer tas upp mot Hantverkargatan och i huvudsak inga nya
ingrepp görs i tak

Sammanfattning

Stadsbyggnadskontoret har upprättat ett förslag till detaljplan som syftar till att ändra användningen av Ämbetshuset, Murmästaren 3, från allmänt ändamål till bostäder, centrumändamål och kontor m.m. Förslaget innebär stora förändringar. Bl.a. två nya entréer mot Hantverkargatan, en utbyggnad på den centrala gården, och omgestaltning av de mindre gårdarna samt stora ingrepp i takutformningen. Vidare berörs planlösningen som till större delen förändras. Skydds- och varsamhetsbestämmelser införs i planen.

Kulturförvaltningen beklagar att ämbetsbyggnaden förlorar sin ursprungliga funktion men anser att förändrad användning är möjlig med i huvudsak bibehållet kulturhistoriskt värde under förutsättning att nya entréer mot Hantverkargatan och de stora ingreppen i taklandskapet med terrasser och höjningar m.m. utgår. Vidare bör omfattningen av den föreslagna gårdsutbyggnaden ses över. Varsamhetsbestämmelserna, k, är ej relevanta och bör skrivas om.

Robert Olsson
KulturdirektörAnn-Charlotte Backlund
Stadsantikvarie

Underlag för beslut

Samrådshandlingar, samtliga finns på
www.stockholm.se/detaljplaner

UTLÅTANDE

Ärendet/Remissen

Ärendet har remitterats från stadsbyggnadskontoret till Stadsmuseet för svar senast 21 april 2016. Remisstiden har förlängts i avvaktan på kulturmiljöutskottets ställningstagande. Omedelbar justering.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av Stadsmuseets kulturmiljöenhet.

Bakgrund och syfte

Stadsbyggnadskontoret har upprättat ett förslag till detaljplan som syftar till att inom ramen för de kulturhistoriska värdena ändra fastighetens användning från allmänt ändamål till bostäder, centrumändamål, kontor tillfällig vistelse (hotell) och skola.

Förvaltningens synpunkter

Historik

Murmästaren 3 uppfördes som en statlig ämbetsbyggnad och ingår i ett sammanhang av ämbetsbyggnader som etablerades på östra Kungsholmen i slutet av 1800-talet. Hit lokaliserades Polishuset, Rådhuset och Stadshuset och senare Stadsarkivet Tekniska nämndhuset och Tingsrätten. Murmästaren 3 byggdes 1926 som ämbetsbyggnad åt Kungliga Byggnadsstyrelsen. Arkitekten Axel Lindegren stod för ritningarna. Det s.k. Ämbetshuset utfördes med tunga, slutna och slammade fasader med en kraftig sockel och entréparti i granit. Den klassiska gestaltningen har släktskap med italiensk barock och Stockholms slott och utstalar soliditet och myndighet. Även de tre gårdarna och särskilt mittgårdens fasader utformades med samma omsorg. Planlösningen var rationell med korridorsystem och inredningen gjordes enkel och tidstypisk. Sessionsalar och direktionsrum fick en mer påkostad inredning. Vid invigningen fanns 360 ämbetsrum för Skolöverstyrelsen, Byggnadsstyrelsen, Allmänna kartverket, Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och Meteorologiska- hydrografiska centralanstalten. I början av 1970-talet flyttar de statliga verken till det nybyggda Garnisonen vid Karlavägen och Ämbetshusets lokaler togs över av Länsstyrelsen. Länsstyrelsen har nu flyttat. Under åren har byggnaden

genomgått mindre och större förändringar och anpassningar till de olika statliga ämbetsverken. På 1950-talet inreddes kontor på övre vinden och takfönster och hissmaskinrum tillkom. På 1990-talet höjdes östra gården för ett nytt skyddsrum och delar av yttertaket höjdes på flyglarna. Byggnaden bevarar ändå i huvudsak den ursprungliga planlösningen och inredningen, fasadernas utformning och imponerande, ämbetsmässiga uttryck. Byggnaden har ett särskilt kulturhistoriskt värde, grön, PBL 8:13 är tillämplig.

Planförslaget och förvaltningens synpunkter

Aktuellt planförslag innebär att ämbetsbyggnaden omvandlas till centrumändamål och bostäder men medger också en möjlighet till kontor, hotell och skola. Förändringarna syftar till att ske inom ramen för de kulturhistoriska värdena. Detaljplaneförslaget reglerar önskade förändringar i detalj. I samrådshandlingarna finns en antikvarisk konsekvensanalys, Nyréns arkitektkontor 2015-11-11. Förvaltningen delar huvudsakligen analysens slutsatser. Föreslagen ändrad användning innebär att;

- *• Två nya entréer tas upp mot Hantverkargatan.*

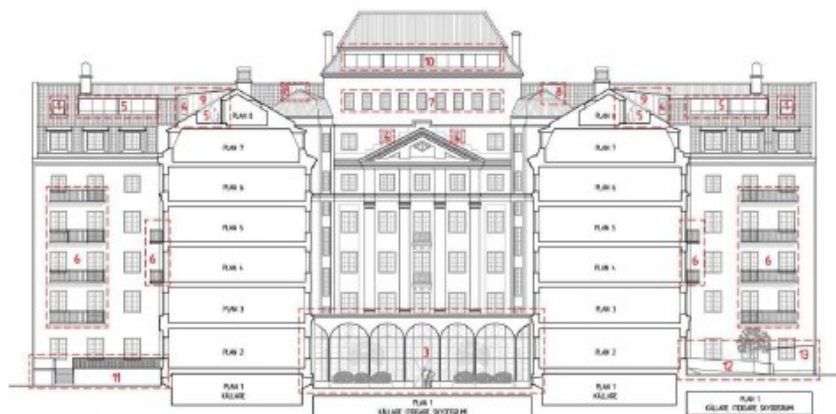

Foto från 1927 när byggnaden var nyss färdigställd

Fasaden mot Hantverkargatan är byggnadens viktigaste där den slutna gestaltningen signalerar ämbetsverk. Kulturförvaltningen anser att nya entréer mot Hanverkargatan skulle innebära en förvanskning av fasadarkitekturen och medföra ovarsamma ingrepp i granitsockeln och dess kraftiga vulst. Förvaltningen avstyrker den del i planen som medger nya entréer mot Hantverkargatan.

- ***Ett glasat uterum på stora gården.***

Gårdsrummet är av hög dignitet i anläggningen med väl gestaltade fasader. Ett uterum på gården skulle betyda en stor förändring. Förvaltningen anser att ett uterum kan vara möjligt om det görs reversibelt. Utformning och detaljering måste ske med stor omsorg och kvalitet. I planförslaget medges uterummet uppta så mycket som 1/3 av gårdsytan. Storleken, höjd och utbredning bör minskas och ses över.

FÖRSLAGEN GÅRDSFASAD MOT SYD
SEKTION A-A

- ***Ny utrymningstrappa på gården. Nya fönstersnickerier i befintliga fönsteröppningar.***

Förvaltningen har inga synpunkter på dessa åtgärdsförslag.

- ***Nya fönster i nedre delen av de två tornens yttermurar mot gården***

Fönstren är placerade tätt intill tympanongaveln på respektive fasad. Tympanongavlarna är ett dekorativt motiv i fasaduppbyggnaden. De nya fönstren skulle störa motivet. Förvaltningen avstyrker den del av planförslaget som medger de nya fönstren.

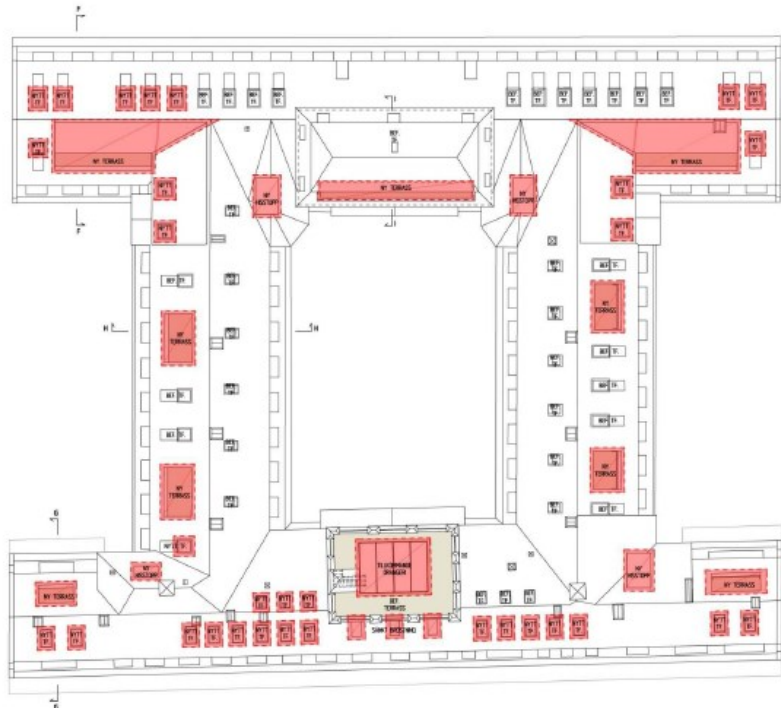
- ***Fasader mot de yttre, mindre gårdarna.***

På de yttre gårdarna föreslås en rad möjligheter till förändringar; förstoring av källarfönster, ombyggnad av garageport, ny entré med ramp och trappa, nya balkonger, nyinglasning av tidigare

inglasade balkonger. Föreslagna ändringar skulle innebära att gårdarna får en förändrad karaktär. Flera förändringar har genom åren skett och de yttre gårdarna har inte samma representativa och publika funktion som den stora mittgården varför föreslagna tillägg kan accepteras.

- ***Nya takfönster och förstoring av tornfönster mot Hantverkargatan och Garvargatan.***

Takfallet mot Garvargatan är idag helt orört utan takfönster. Förvaltningen anser inte att takfönster skall möjliggöras mot Garvargatan. Inte heller är förstoringen av fönstren på tornet lämpligt. Mot Hantverkargatan har övre takfallet redan takfönster varför komplettering med ytterligare fönster kan accepteras.

Föreslagen förändring av takplanet markerat med rött.

- ***Ombyggnad av takkupa på norra tornet och fläktrum på gårdsflyglarnas tak.***

Ombyggnad av den stora takkupan på norra tornet till takterrass medför en förvanskning liksom också höjningen av gårdsflyglarnas tak. Dessa delar av planförslaget avstyrks.

- ***Höjning av del av taket och uppförandet av takterrasser på norra flygeln.***

Höjning av taket med ett stort antal takterrasser är helt främmande för byggnadens arkitektur. Ingreppen skulle kräva ändringar av takkonstruktionen. Åtgärderna är påtagligt

förvanskande och förvaltningen avstyrker den del i planförslaget som möjliggör detta.

- ***Orangeri på södra tornet samt nya hisstoppar och ytterligare takfönster mot gårdar.***

Södra tornet har idag en hisstopp. Den tas bort och ersätts med ett orangeri högre och större än befintlig uppbyggnad. Orangeriet kan uppföras underförutsättning att höjden och utbredningen begränsas och minimeras. Några takfönster finns på takfallet mot gården och ytterligare några takfönster kan accepteras.

- ***Ombyggnad av övre vinden och norra tornet till bostäder plan 7-8***

Ombyggnaden till bostäder innebär enligt planförslaget, också yttre åtgärder som takfönster och takterrasser m.m. som inte kan accepteras.

Den ändrade användningen medför en rad ändringar i våningsplanen som ändring av planlösning, delvis ingrepp i stomme och ändring av inredningsdetaljer; inredning av café och lobby i stora entréhallen, ombyggnader i huvudtrapphusen i norra flygeln, nya hissar och nytt trapphus i södra flygeln, inredning med gym och kök m.m. på källarplanet plan 1, inredning med lokaler i norra flygeln på bottenplanet plan 2, inredning med lägenheter och ombyggnad av korridorer m.m. bottenplanet, ombyggnad av kontor till bostäder plan 3-7.

De omfattande förändringarna som föreslås i planförslaget är delvis en förutsättning för den ändrade användningen. Kulturförvaltningen beklagar att man i dagsläget inte ser möjligheter till byggnadens ursprungliga användning. Under förutsättning att detaljplaneförslaget justeras enligt förvaltningens synpunkter ovan så bör ändå byggnadens ursprungliga funktion som ämbetsbyggnad vara avläsbar. Förvaltningen ser därmed att ändrad användning är möjlig med i huvudsak bibehållet kulturhistoriskt värde.

En rad skyddsbestämmelser, q, införs i planen som i huvudsak skyddar byggnaden mot förvanskning. Särskilt q2 som beskriver att ”exteriör och volym ska i huvudsak bevaras” bör skärpas och uttrycket i huvudsak strykas. Varsamhetsbestämmelserna, k, har fel syften och är att betrakta som utformningsbestämmelser. De måste omformuleras till att gälla byggnadens befintliga karaktär.

Omvandlingen av ämbetsverkens byggnader, de specialdestinerade byggnaderna, förändras idag med ändrade krav på arbetsmiljö och nya arbetssätt. Ämbetshuset vid Hantverkargatan är en av flera byggnader som har förändrats eller står inför förändring. Ytterligare en fastighet som nyligen diskuterats för ändrad användning är Patent- och registreringsverket. Det innebär en kulturhistorisk förlust när en byggnad mister sin ursprungliga funktion. Stadsmuseet skulle helst se att ämbetsbyggnaderna fick behålla ursprunglig funktion som kontor.

Föreslagen omvandling av Murmästaren 3 till bostäder innebär stora förändringar med ändrade rörelsemönster och tillagda bostadskomplement. Byggnadens fasader, stomme och planlösning ändras. För att behålla byggnadens imposanta karaktär och inte riskera att intrycket trivialiseras, är det viktigt att huvudfasaden mot Hantverkargatan, den mitre representativa gården och byggnadens volym och takutformning lämnas utan förändringar.

Bilaga

Plankartan